

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:	6.Kf.700.317/2025/16.
A felperes:	felperes (felperes címe)
A felperes képviselője:	felperesi képviselő meghatalmazott (felperesi képviselő címe)
Az alperes:	Magyar Honvédség ezred1 (alperes címe)
Az alperes képviselője:	Honvédelmi Minisztérium Igazgatási és Jogi Képviseleti Főosztály, Jogi Képviseleti Osztály (alperesi képviselet címe; eljáró ügyintéző: dr. Csányi Imre kamarai jogtanácsos)
A per tárgya:	önkéntes tartalékos közszolgálati viszony megszüntetésével kapcsolatos közigazgatási jogvita elbírálása
A fellebbezést benyújtó fél:	alperes (24. sorszám alatt), felperes (25. sorszám alatt)
A fellebbezéssel támadott határozat:	Szegedi Törvényszék 103.K.700.056/2025/22. számú ítélete

Í T É L E T

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 60.000 (hatvanezer) forint másodfokú perköltséget.

A fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes a rendőrségtől alezredesként nyugdíjba vonult, majd 2012. április 11-től 2022. december 31-ig határozott idejű önkéntes műveleti tartalékos katonai szolgálati viszonyban állt a Magyar Honvédséggel (MH); ezalatt mindösszesen 147 napot töltött aktív szolgálatban; 2018. decemberétől tartozott az alperes állományába, ahol a zászlóaljban százados rendfokozatban, századparancsnoki beosztásban foglalkoztatták, alapilletményét 2018. december 10-i hatállyal 314.703 forintban állapították meg, amely a szolgálati viszonya megszüntetését megelőzően 370.180 forintra emelkedett. A szerződése szerint 5 éves szolgálati ideje 2023. június 30-én telt volna le.

[2] Egészségügyi problémáira és a pandémiára tekintettel 2019. decemberétől mindösszesen 8 nap tényleges szolgálatot teljesített. 2021-től többszöri kérelmére az MH parancsnokság1 (a továbbiakban: MH parancsnokság1) szolgálathasztást (2021. július 16-tól 2021. szeptember 5-ig, 2022. augusztus 22-től 2022. október 6-ig) engedélyezett; ezt követően további hat hónap időtartamra szóló szolgálathasztási kérelmét érdemben nem bírálták el mivel 2022. októberéig már kapott szolgálathasztást, és a kérelemben jelzett orvosi időpontig nem tervezték behívását.

[3] A felperes által kért utazási költséget az alperes nem térítette meg arra hivatkozva, hogy nem mutatott be költségei elszámolásához saját gépjármű használatára vonatkozó megállapodást. Emiatt a felperes több alkalommal egyszerű panasszal, szolgálati panasszal, illetve kártérítési igénnyel lépett fel, kifogásolva egyebek között azt is, hogy beadványait - személy1 ezredes, aki 2022. márciustól a munkáltatói jogkör gyakorlására jogosult honvédelmi szervezet vezetője volt, - (a továbbiakban: ezredparancsnok) saját hatáskörben egyszerű kérelemként bírálta el.

[4] A felperes 2022. augusztus 22-én korábbi beadványai (panasz, szolgálati panasz, kártérítési igény) visszavonásával egyidejűleg kérte rendfokozati rehabilitációját és az MH parancsnokság1 állományába, őrnagyi rendfokozathoz kapcsolódó beosztásba történő áthelyezését. A kérelem teljesítését az ezredparancsnok a 2022. augusztus 29-i döntésével nem támogatta, így az meghiúsult.

[5] A felperes 2022. augusztus 31-én a Szegedi Regionális Nyomozó Ügyészséghez fordul, melyben mások mellett (beadványaira nem kapott választ, a belső levelezési rendszerből hátrányt okozva letiltották, az egészségi állapotáról és tervezett külföldi utazásáról tett bejelentése ellenére augusztusban szolgálatra behívták) sérelmezte, hogy jogosulatlan hátrány érte az ezredparancsnok önkényes, a felsőbb vezetői akaratot is mellőző döntése miatt; akitől a folyamatban lévő eljárások elfogulatlan lefolytatása sem várható. Azt is kifejtette, hogy az ezredének jogásztisztje által korábban elhangzott ígérete ellenére – jóllehet korábbi panaszait, beadványait visszavonta – ezredparancsnoka mégsem hagyta jóvá a rendfokozati rehabilitációs kérelmét. Az ügyészségi panasszal egyidejűleg visszavonta a korábbi beadványait visszavonó, az ezredparancsnokához előterjesztett augusztus 22-i nyilatkozatát; kérelmét 2022. szeptember 14-én kiegészítette.

[6] Az ezredparancsnok 2022. szeptember 13-án a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 447. § (1) bekezdése szerint minősülő szolgálati tekintély megsértésének vétsége miatt feljelentést tett a felperes ellen. Az elsőfokú ügyészség a feljelentést 2022. szeptember 19-én érdemi vizsgálat nélkül elutasította, amelynek indokait az ezredparancsnok panaszára a Központi Nyomozó Főügyészség 2022. október 24-én kelt döntésével akként módosította, hogy a feljelentett cselekmény nem közvédelemre való tekintettel, egyúttal az ügy iratai megküldte a magánvádas eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező járásbírósnak. Az ezredparancsnok a feljelentését (magánvád) utóbb – 2023. januárban – visszavonta.

[7] A munkáltatói jogkört gyakorló 2022. november 14-én kelt levelében tájékoztatta a felperest, hogy a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) 215. § (2) bekezdése értelmében a szolgálati jogviszonya 2022. december 31. napi hatállyal indokolás nélkül megszüntetésre kerül. Ezt követően a 2022. december 20-án kelt szám1 számú -névelírás miatt - módosított szám2 paranccsal a felperes szolgálati viszonyát 2022. december 31-i hatállyal indokolás nélkül megszüntette.

[8] A felperes 2023. január 5-én szolgálati panaszt terjesztett elő a szolgálati viszonyt megszüntető paranccsal szemben, ebben kifogásolta az álláskereső járadék és álláskereső segély megállapításához kiállított igazolólapra rögzített „közös megegyezés” bejegyzést, továbbá kártérítési igénnyel élt a szolgálati járandósága 15%-os csökkenése miatt. A munkáltatói döntéshez vezető oksági folyamat feltárása és értékelése érdekében kérte valamennyi fellelhető irat beszerzését, mely alapján a jogviszony megszüntetése kacsán a munkáltató részéről hátrányos megkülönböztetésre és joggal való visszaélésre hivatkozott. A Magyar Honvédség Tartalékképző és Támogató Parancsnokság (a továbbiakban: MHTTP) a 2023. február 16-án kelt határozatszáml számú határozatával a szolgálati panaszt elutasította.

[9] A Magyar Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatóság (MÁK NYUFIG) a szám3 számú határozatával megállapította, hogy az önkéntes tartalékos szerződés megszűnése miatt a felperes 2023. január 1-jétől a személyi jövedelemadó mértékével csökkentett havi 296.650 forint szolgálati járandóságra jogosult, ami évente az öregségi nyugdíjemelésnek megfelelő mértékben emelkedik.

[10] A felperes keresete alapján a Szegedi Törvényszék 2024. március 27-én meghozott, 101.K.700.328/2023/79. számú keresetet elutasító ítéletét a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a 2024. október 16-án kelt 3.Kf.700.181/2024/9. számú végzésével (a továbbiakban: végzés) hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Az alperes fellebbezési eljárásban felmerült költségének összegét 126.759 forintban, a fellebbezési eljárás illetékének összegét 405.628 forintban állapította meg. A végzésben előírta, hogy a közvetlen hatály megállapítása miatt alkalmazandó, az Európai Unióban alkalmazandó átlátható és kiszámítható munkafeltételekről az Európai Parlament és a Tanács 2019. június 20-i (EU) 2019/1152 Irányelvben (a továbbiakban: 2019/1152 irányelv) foglalt szabályozás [18. cikk (3) bekezdése] szerint az elsőfokú bíróságnak tájékoztatni kell a feleket a speciális bizonyításról, mely alapján a felperes a tilalom (az irányelv által védett munkavállalói jogok) megsértése vélelmezésére alapul szolgáló tény, körülmény és hátrány tényállítása alapján a (munkáltató) alperes bizonyít(hat)ja, hogy az igényt érvényesíteni kívánó felperes által állított tény, körülmény és a hátrány között okozati összefüggés nem áll fenn.

A felperes megismételt eljárásban fenntartott keresete és az alperes védekezése

[11] A felperes többször módosított keresetében elsődlegesen az alperes parancsnokának szám1 paranccsal módosított szám2. számú parancsa és az MHTTP határozatszáml számú határozata megsemmisítését és elsődlegesen az eredeti szolgálati beosztásban történő továbbfoglalkoztatását kérte. A jogellenes szolgálati jogviszony megszüntetésére tekintettel 2023. január 1. napjától 2023. december 31-ig havi 52.350 forint, 2024. január 1-jétől 2024. december 31-ig havi 57.205 forint, valamint 2025. január 1-től az ítélet jogerőre emelkedéséig havi 59.035 forint összegű kártérítés megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Másodlagosan az eredeti szolgálati beosztásába való visszahelyezése

mellőzésével kártérítés jogcímén 2023. január 1. napjától 2023. december 31-ig havi 52.350 forint, 2024. január 1-jétől 2024. december 31-ig havi 57.205 forint, valamint 2025. január 1-től az ítélet jogerőre emelkedéséig havi 59.035 forint megfizetését, valamint a Hjt. 189. § (5) bekezdése alapján 12 havi illetménynek megfelelő bruttó 4.442.160 forint megfizetését kérte. Indítványozta, hogy a bíróság hívja fel az alperest a jogviszony megszüntetésének írásbeli indokolása becsatolására.

[12] Arra hivatkozott, hogy a szolgálati jogviszony megszüntetése a Hjt. 5. § (2)-(4) bekezdésébe ütközik, a munkáltatói jogkör gyakorlója az indokolás nélküli felmentés jogával visszaélt. A szolgálati viszony megszüntetésére a felperes által jogszerűen előterjesztett szolgálati panaszok, a kártérítési igény, a szolgálathasztás és rendfokozati rehabilitáció iránti kérelmei és az ügyészség részére küldött kizárási indítvány előterjesztése, valamint az ezredparancsnoknak vele szemben szolgálati tekintély megsértése miatti feljelentése elutasítása okán joggal való visszaélés tilalmába ütköző módon került sor. Az ezredparancsnokot ártási szándék motiválta, a panaszával nem akart érdemben foglalkozni és nem tudott mit kezdeni azzal, hogy a feljelentése alapján vele szemben a katonai ügyészség az eljárást megszüntette; kiemelte, hogy a jogviszony egyoldalú megszüntetése időben egybeesett azon ügyészi tájékoztatással, mely szerint az iratokat megküldik a Nyíregyházi Járásbíróságnak; az indokolás nélküli megszüntetéssel egyértelműen retorziót alkalmazott vele szemben az ezredparancsnok. Hivatkozott a Hjt.238. § (2) bekezdés 31. és 32. pontjára, amelyek kifejezetten nevesítik az elfogultság bejelentését, valamint a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet (a továbbiakban: HM rendelet) 788. pontjára, és arra, hogy az elfogultság bejelentésének következményeként a Hjt. 181. § (3) bekezdésében, illetve a HM rendelet 800. pontjában rögzített tilalom megszegésével jelentős hátrányt okozott részére a munkáltató. A véleménynyilvánítás elfojtása - álláspontja szerint - abban nyilvánult meg, hogy a munkáltatói jogkört gyakorló ezredes feljelentette a szolgálati tekintély megsértése miatt. Sérelmezte, hogy a szolgálati viszony megszüntetése megghiúsította a rendfokozati rehabilitációját, amely miatt anyagi kár érte; a szolgálati járandóságát a MÁK NYUFIG határozat a személyi jövedelemadó mértékével csökkentette, ebből adódóan havi nettó 52.350 forint kára keletkezik.

[13] A visszahelyezhetőség vizsgálata körében a HM rendelet 801. pontjára hivatkozva kérte, hogy a bíróság az előjáró katonai szervezetnél meglévő beosztásokat is vegye figyelembe. Kifogásolta, hogy eredeti szolgálati beosztását 2023. június 1-jén, a per folyamatban léte alatt töltötték be; utalt a Magyar Honvédségnél fennálló toborzás folyamatosságára, illetve az MH parancsnokságl Központi névjegyzékben lévő üres beosztásokra.

[14] Az átalánykártérítéssel összefüggésben azzal érvelt, hogy új munkaviszony létesítésére nem volt lehetősége, mivel nappali tagozatos egyetemi hallgató 2022. szeptemberétől, gyermekkorától katonai zárt karrierrendszerben élt, polgári munkahelye soha nem volt, katonai- és rendőrtiszti főiskolákat végzett. A ténylegesen teljesített szolgálati idejére ráhatása nem volt, mivel azt az állományilletékes parancsnoka határozza meg a behívási igény függvényében; a 2019-ben bekövetkezett keresztszalag szakadás miatt tervezett műtétje a pandémia miatt tolódott az ezt követő rehabilitáció miatt, majd egészségügyi problémái okán nem volt behívható. Azzal érvelt, hogy szerződése a határozott idő lejártával nem szűnt volna meg, a szerződése minden esetben meghosszabbításra került, mint minden más szolgálati járandóságban részesülő önkéntes műveleti tartalékos katona esetében, amennyiben folytatni kívánta a jogviszonyt. A határozott idejű szerződéses jogviszony a nyugdíjkorhatár betöltéséig hosszabbítható lett volna 60 éves kortól rendelkezési állományban, amennyiben az elbocsátás nem következik be. Hivatkozott a Hjt. 59. § (4) bekezdés b) pontjára, amely rögzíti, hogy nem szűnik meg a szerződéses állomány tagjának

szolgálati viszonya a szerződésben vállalt szolgálati idő leteltével különleges jogrend ideje alatt. Előadta, hogy szolgálati nyugállományba helyezéséig mindvégig hivatásos állományúként szolgált, majd műveleti tartalékos katonaként több, mint tíz évig állt jogviszonyban, így emocionálisan is megviselte, hogy nem tartozhat a Magyar Honvédség állományába, egyenruhát nem viselhet, és mellőzik a Haza szolgálatából. Hátrányos következményként jelölte meg a szolgálati járandósága jogviszony megszüntetése miatti 15%-os csökkentését. Indítványozta, hogy a bíróság hívja fel az alperest a jogviszony megszüntetése kapcsán megfelelően megalapozott írásbeli indokolásának becsatolására.

[15] Az alperes védiratában (védekezésében) a kereset elutasítását kérte, azt a jogalap és az összecszerűség tekintetében is vitatta, azonban a havi illetmény összegét számszakilag elfogadta. Fenntartotta korábbi álláspontját, hogy nem bírnak relevanciával a felperes által előadott, szubjektív módon megélt események, a jogviszonyának megszüntetéséhez vezető okok sem, mivel a Hjt. 215. § (2) bekezdése indokolási kötelezettséget nem ír elő, azoknak nem is volt joghatása az ezredparancsnok döntéshozatalára. Vitatta, hogy az felperes által állított tények és körülmények megfelleltethetők az irányelv által védett munkáltatói jogoknak, az irányelv alkalmazhatósága kapcsán azzal érvelt, hogy a jogalkotó mulasztását a terhére nem lehet értékelni. Azt is előadta, hogy minden jogviszony megszüntetésnek van indoka, csak van, amikor ezt nem kell közölni. A felperes nem a Magyar Honvédség volt hivatásos katonája és nem is a Magyar Honvédségtől került szolgálati nyugállományba, így rá a 2022. március 31. napjával hatályát vesztt szám4 számú parancs személyi hatálya nem terjedt ki.

[16] A felperes eredeti szolgálati beosztásba történő visszahelyezésének mellőzését kérte a Hjt.189.§ (3) bekezdés alapján, különös tekintettel a b) pontra, mivel a felperes eredeti beosztása időközben betöltésre került 2023. június 1-jétől; továbbá nem vehetőek figyelembe a komplett magyar honvédségnél meglévő betöltetlen beosztások. Hozzátette, hogy a jelenlegi századparancsnoki beosztás a jogviszony helyreállítása esetén sem biztosítja az szja mentességet, következésképpen a felperes jogviszonyának helyreállítása a korábbi szerződésének megfelelően nem lehetséges. Hangsúlyozta, hogy a felperes 5 éves szerződése 2023. június 30-i hatállyal egyébként is megszűnt volna, ezért a jogalap fennállása esetén a kártérítés nem az ítélet jogerőre emelkedéséig, hanem a határozott idő lejárataig számítható.

[17] Az átalánykártérítés mértékét legfeljebb 2 havi illetmény erejéig fogadta el a máshonnan megtérült jövedelmek levonásba helyezése után, figyelemmel a felperes csekély mértékű, ténylegesen teljesített szolgálati idejére, valamint arra, hogy 11 évnél kevesebb ideig állt az alperessel jogviszonyban, ami rövid időszaknak számít a katonák esetében és lehetősége volt új munkaviszony létesítésére is. Hivatkozott a munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeinek egyes kérdéseiről szóló 3/2014. (III. 31.) KMK vélemény 4.b) pontja alapján arra, hogy a felperest esetlegesen megillető kártérítést – az átalánykártérítést ideértve – „kisbruttó” összegben szükséges meghatározni. Álláspontja szerint a káronszerzés általános tilalmára tekintettel – figyelemmel a Hjt. 175.§ (1) bekezdésében foglaltakra – le kell vonni az esetlegesen elmaradt illetményből – 2025. január 1-től számítottan – a havi 351.295 forintot is.

[18] Sérelmezte a jogviszony-megszüntetés indoklása iránti felperesi indítványt, mivel a Hjt. 215. § (2) bekezdés első fordulata szerinti esetben már nincs lehetőség az írásbeli indokolás kérésére; arra a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 64. § (4) bekezdése alapján is a közléstől számított 15 nap állt volna rendelkezésre.

Az elsőfokú bíróság megismételt eljárásban hozott ítélete

[19] Az elsőfokú bíróság az alperes parancsnokának számla parancssal módosított számú parancsát megsemmisítette és kötelezte az alperest a jogellenes jogviszony megszüntetés jogkövetkezményeként 10 havi illetményének megfelelő 3.701.800 forint átalánykártérítés felperes javára való megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperes 39%-os pervesztessége alapján kötelezte továbbá 235.506 forint együttes összegű alperesi perköltség megfizetésére és az alperest 61%-os pervesztessége alapján az állam által előlegezett 2886 forint tanúdíj megfizetésére, valamint az elsőfokú és fellebbezési illeték állam általi viseléséről rendelkezett.

[20] Az elsőfokú ítélet indokolása tényállási részében rögzítette, hogy a felperes panaszjogának gyakorlása, valamint a 2019/1152 irányelv) által biztosított jogok érvényre juttatása érdekében indított eljárások (szolgálat halasztás iránti kérelmek, kártérítési igény, kizárási kérelem), és a felperes jogviszonya indokolás nélküli megszüntetése között okozati összefüggés áll fenn. Az alperes a felperes jogviszonyát a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe ütköző módon szüntette meg.

[21] Döntését a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 5. § (4) bekezdésre, XXIII. fejezetre, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 265. § (1) bekezdésre, 276. § (5) bekezdése, a 2019/1152 irányelvre, a Hjt. 1. § (1) bekezdésre, (2) bekezdés a) pontja, 5.§ (3)-(4) bekezdésére, 59. § (1) bekezdése, (4b) - (5) bekezdésre, 186. § (1) bekezdés a) pontjára és (4) bekezdésre, 189. § (1)-(6) bekezdésre, 212. § (1)-(2) bekezdésre, 215.§ (2) bekezdésére, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény (a továbbiakban: Khetv.) 2.§-ra, 5.§-ra alapította.

[22] A Fővárosi Ítéltábla végzésére tekintettel rögzítette, hogy megismételt eljárásban járt el, melynek során az új eljárásra kötelező végzésben foglaltakhoz kötve volt; kizárólag a felperes szolgálati jogviszonya megszüntetésének jogszerűsége tárgyában, azon belül is kizárólag a pontosított kereset alapján a joggal való visszaélés kérdését vizsgálva döntött, a felperes elmaradt utazási költség térítés és sérelemdíj iránti keresetét a Szegedi Törvényszék 4.K.701.329/2023. számú, jelenleg felfüggesztett perében bírálják el.

[23] Elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója rendeltetésellenes joggyakorlást valósított-e meg, amikor a Hjt. 215. § (2) bekezdésében foglalt jogával élve a felperes szolgálati jogviszonyát indokolás nélkül megszüntette. Ennek kapcsán a felperes speciális jogállására vonatkozóan rögzítette, hogy az önkéntes tartalékos katonai szerződésben vállalja azt, hogy katonai szolgálat teljesítésére készen áll (rendelkezésre állási időszak), továbbá, hogy meghatározott ideig tényleges katonai szolgálatot teljesít (tényleges szolgálatteljesítés időszaka); a Hjt. fenti rendelkezése lehetőséget ad az önkéntes tartalékos szolgálati viszony bármelyik fél általi egyoldalú jognyilatkozattal, indokolás nélkül történő megszüntetésére; abból, hogy egy munkáltatói jognyilatkozat formálisan jogszerű, nem következik, hogy a joggyakorlásra rendeltetésszerűen került sor; ami egyébként is csak akkor vizsgálható, amikor a munkáltató intézkedése formálisan jogszerű volt (EBH2005. 1238., Mfv.I.10.020/2013.).

[24] A megismételt eljárásban a 2019/1152 irányelv közvetlen alkalmazhatóságára figyelemmel, annak 18. cikkében az általánostól eltérő bizonyítási szabályok szem előtt tartásával a végzésben foglaltakkal egyezően rögzítette, hogy a felperes által panaszolt és

kérelmeiben megfogalmazottak, a behívások ideje, annak visszautasítása, költségtérítés, indokolatlan elbocsátás megfeleltethetők a 2019/1152 irányelv által meghatározott, a munkaviszony alapvető szempontjainak, mely alapján a felperes alappal követelhetette a megfelelő tájékoztatását. Az irányelv alapján tájékoztatta a feleket a speciális bizonyítás alapján arról, hogy a felperes a tilalom (irányelv által védett munkavállalói jogok) megsértése vélelmezésére alapul szolgáló tény, körülmény és hátrány tényállítása alapján az alperes érdekében áll annak bizonyítása, hogy a felperes által állított tény, körülmény és jogviszonyának megszüntetése között okozati összefüggés nem áll fenn.

[25] A korábbi és megismételt elsőfokú eljárásban felvett tanúvallomások és egyéb bizonyítékok alapján arra következtetett, hogy a felperes által állított és okiratokkal alátámasztott, az alperes által nem vitatott, időben egymást szorosan követő események körébe tartozó tények, körülmények – úgy mint a behívások idejével, utazási költségtérítéssel kapcsolatban panaszjogának gyakorlása, kártérítési igénye előterjesztése, majd az ezzel összefüggésben álló kizárási kérelem előterjesztése az ezredparancsnokkal szemben, a felperes ezredparancsnok általi feljelentése, valamint a feljelentést elutasító határozat elleni ezredparancsnoki panasz – alapján vélelmezni lehet, hogy a felperes szolgálati viszonyát az ezredparancsnok azon az alapon szüntette meg, hogy a felperes a 2019/1152 irányelv által biztosított jogorvoslathoz való jogát (16. cikk) gyakorolta. A felperes alappal feltételezte, hogy a szolgálati viszonyának megszüntetésére azért került sor, mert gyakorolta a 2019/1152 irányelv által biztosított jogait és alappal következtetett arra, hogy az ezredparancsnok sértődöttsége vele szemben fennállt és azért szüntette meg a szolgálati viszonyát, hogy „mentesítse” az ezredparancsnokot a felperesi kérelmek, panaszok elbírálásának kötelezettsége alól. Ezzel – annak ellenére, hogy személy³ tanú úgy nyilatkozott, hogy ő maga nem tudott arról, hogy személy¹ ezredparancsnoknak nyílt konfliktusa lett volna a felperessel –, összhangban áll személy¹ tanúvallomásában tett azon nyilatkozata, miszerint a felperessel szemben azért tett feljelentést, mert a felperes elfogultságra hivatkozott vele szemben, és maga a feltételezés is már parancsnokot sértő volt. A felperes által állított hátrány, a jogviszony megszüntetése tényszerűen megvalósult. Az elsőfokú bíróság önmagában azt, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója azt nyilatkozza, hogy nem volt a megszüntetésnek oka, élt a törvény adta lehetőséggel, továbbá kijelenti, hogy a felperes viselkedése és az általa előterjesztett panaszok, valamint a jogviszony megszüntetése között nincs okozati összefüggés, nem találta alkalmasnak a kimentéses bizonyítási kötelezettség teljesítésére. Mivel az alperes maga is elismerte, hogy minden jogviszony megszüntetésnek van indoka, de van, amikor ezt nem kell közölni, ezért ezt ellentmondásban állónak tartotta személy¹ nyilatkozatával, hogy a megszüntetésnek nem volt oka. Egyetértett továbbá azzal is, hogy az alperes egy olyan nyomós indok megjelölésével menthette volna ki magát, amelyből megállapítható, hogy a felperes tényállításai alapján vélelmezett októl eltérő, más okból került sor a szolgálati viszony megszüntetésére, azonban nem volt megállapítható, hogy miért élt a törvény adta lehetőséggel, és miért épp a felperes esetében élt azzal. Az alperes álláspontjával ellentétben a felperes által állított és okiratokkal alátámasztott események alapján - indoklása szerint - vélelmezni lehetett, hogy a 2019/1152 irányelv által biztosított jogok érvényre juttatása érdekében indított eljárások okozati összefüggésben álltak a bekövetkezett hátránnyal, azaz a szolgálati viszony megszüntetésével; a felperest e körben további valószínűsítési, bizonyítási kötelezettség nem terhelte; ugyanakkor egyetlen, a bizonyításra kötelezett fél által meghallgatni kért tanú sem tett olyan nyilatkozatot, melyből az lett volna megállapítható, hogy a 2019/1152 irányelv által biztosított jogok érvényre juttatása érdekében indított eljárások nem álltak okozati összefüggésben a szolgálati viszony megszüntetésével és mindez az alperes terhére esett. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes a felperes szolgálati viszonyát azon az alapon szüntette meg, hogy a felperes a 2019/1152 irányelv által

biztosított jogorvoslathoz való jogát (16. cikk) gyakorolta, a joggal való visszaélés (rendeltetésellenes joggyakorlás) megvalósult.

[26] A jogellenesség jogkövetkezményeiről való döntése körében rögzítette, hogy a felperes szolgálati viszonya nem szűnt meg a Hjt. 59.§ (1) bekezdés d) pontja alapján a szerződésben meghatározott időpontban, mivel az a Hjt. 59.§ (4) bekezdés b) pont szerinti veszélyhelyzetre tekintettel meghosszabbodott. A Hjt. 189. § (2) bekezdés b) pontja alapján mellőzte a felperes eredeti szolgálati beosztásba visszahelyezését, mert a szolgálati beosztás más személlyel betöltésre került, így a továbbfoglalkoztatás az alperestől, mint honvédelmi szervezettől nem volt elvárható. Összességében rögzítette, hogy a Hjt. 189. § (5) bekezdése értelmében a felperes jogviszonya az ítélet jogerőre emelkedésével szűnik meg.

[27] A Hjt. 189. § (5) bekezdésének alkalmazásával az eset összes körülményeinek, így különösen a jogsértés és annak következményei súlyának mérlegelésével a jogellenesség jogkövetkezményeként 10 havi illetményének megfelelő átalánykártérítést tartott megállapíthatónak. Ennek értékelése során a jogsértést jelentősnek találta, továbbá az átalánykártérítés összegét pozitív irányban befolyásoló körülményként vette figyelembe, hogy a jogviszony megszüntetése következtében a felperest szolgálati járandósága szja-val csökkentett összege illeti meg, amely hosszú távon jelent számára anyagi veszteséget; elesett a tényleges szolgálat időre járó juttatásoktól; emocionális megterhelésként figyelembe vette, hogy a felperes eddigi élete során betöltött hivatásos-, majd önkéntes tartalékos szolgálati jogviszonyától eltérően a haza szolgálatában a korábbiakhoz hasonló módon nem vehet részt és „egyenruhát nem viselhet”. Negatív irányba befolyásoló körülményként értékelte, hogy a Hjt. 189. § (5) bekezdés alapján fizetendő összeg számításának alapját képező illetmény a felperest kizárólag tényleges szolgálatteljesítés esetére illeti meg és a szolgálati jogviszonya megszüntetéséig eltelt tíz év alatt – részben önhibáján kívül – mindösszesen 147 napot töltött aktív szolgálatban. Megítélése szerint az átalánykártérítés összegét nem kellett csökkenteni a társadalombiztosítási járulékokkal és abból nem kellett levonni a máshonnan megtérült jövedelmeket sem.

[28] A jogellenesség további jogkövetkezményeként a felperes által – a személyi jövedelemadó mértékével csökkentett kiesett szolgálati járandóság, mint kártérítés iránt – érvényesített keresetnek, kár hiányában nem adott helyt. Azt lényegében idő előttinek találta figyelemmel arra, hogy az ítélet jogerőre emelkedésével nyílik meg a felperesnek az a joga, hogy a 2023. január 1-jétől csökkentett összeg rendezését a MÁK-tól a Khetv. 2.§ (1) bekezdés, 5. § (2) bekezdés, (3) bekezdés c) pontja alapján kérje.

[29] A megismételt eljárásban a felperes által indítványozott további tanúk meghallgatását és iratok beszerzését, szükségtelenségük okán mellőzte. A jogviszony megszüntetése írásbeli indokolásának becsatolására tett indítványt nem tekintette önálló kereseti kérelemnek és a felperesnek sem ezt, sem pedig az 5 évre szóló szerződéshosszabbítás ítélettel való pótlására irányuló kérelmét nem találta megalapozottnak. Végül a keresetlevelében és a nyilatkozataiban érintett, de részletesen ki nem fejtett és megfelelően alá nem támasztott, az ügy érdeme szempontjából nem releváns hivatkozásait nem vette figyelembe, arra nézve az Alkotmánybíróság döntéseire [3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, 3159/2018. (V. 16.) AB határozat 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, 30/2014. (IX. 30.) AB határozat] utalva a részletesebb indokolást mellőzte.

[30] A törvényszék a 6.111.030 forint (12 x 52.351 forint+12 x 57.205 forint+6 x 59.035 forint) + (12x370.180) pertárgyérték alapulvételével a felek pernyertességének-pervesztességének arányát a felperes javára 61%-39%-ban állapította meg. A felperest az alperes alapperben a fellebbezési eljárásban és a megismételt eljárásban felmerült perköltségének megfizetésére kötelezte a Kp. 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 80.§, 81.§ (1) és (5) bekezdése, 83. § (1) bekezdése szerint, amelynek mértékét a bírósági

eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdés a) pontjára és 4.§ (1) bekezdés a) pontra, (2) bekezdésére alapítottnan állapította meg.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[31] Az elsőfokú ítélet ellen mindkét fél fellebbezéssel élt.

[32] Az alperes a fellebbezésében elsődlegesen az ítélet Kp. 110.§ (2) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezését és a törvényszék új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan megváltoztatását és a felperesi kereset elutasítását, míg harmadlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatása mellett az átalánykártérítés 2 havi illetmény összegére való csökkentését kérte. Valamennyi fellebbezési kérelmével összefüggésben kérte a felperes kötelezését a másodfokú perkölsége viselésére, melyet költséggjegyzéken az IM rendelet 4.§ (1) bekezdés a) pontja alapján felszámított. Indítványozta, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezés előadott érvein túl a korábbi eljárásokban tett írásbeli és szóbeli nyilatkozatait is vegye figyelembe.

[33] Elsődleges fellebbezési kérelmében a törvényszék ítéletének [20] és [70] bekezdését vitatta.

A [20] bekezdésben – álláspontja szerint - a bíróság prejudikáva állapította meg, hogy a felperesi állítások (az irányelv által biztosított jogok érvényre juttatása érdekében indított eljárások) és a jogviszony indokolás nélküli megszüntetése között okozati összefüggés áll fenn; az alperes a felperes jogviszonyát a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe ütköző módon szüntette meg. E megállapítás az elsőfokú ítélet szerkezetét tekintve az elsőfokú bíróság döntése és jogi indokai része helyett a tényállás részben került elhelyezésre. Márpedig e megállapítás [20] bekezdésben való elhelyezése az érdemi döntés részletes indokolását megelőzve, a tisztességes eljárás követelményébe ütközik; amellyel a bíróság prejudikál, tehát az ügydöntő érdemi határozatra tartozó, és kifejezetten az adott ügyre vonatkozó álláspontját fejt ki előzetesen, kiürésítve a bizonyítás eljárási jogi intézményét és ezáltal az egész megismételt eljárást formálissá tette.

Az elsőfokú ítélet [70] bekezdés második mondatában rögzítetteket, miszerint „[A]z alperes maga is elismerte, hogy minden jogviszony megszüntetésnek van indoka, csak van, amikor ezt nem kell közölni, ez pedig ellentmondásban van személyl tanú azon nyilatkozatával, hogy a megszüntetésnek nem volt oka” a Kp. 2. § (4) bekezdésébe, 71. § (2) bekezdés b) pontjába, 78.§ (1) bekezdésébe, a Pp. 237. §-ába, 279. § (1)-(2) bekezdésébe ütközőnek találta. Sérelmezte, hogy a törvényszék az anyagi pervezetés körében elmulasztotta a Pp. 237. § (1) és (2) bekezdésében foglalt kötelezettségét; nem biztosította, hogy az alperes esetleges tény- és jogállítási hiányossága, homályossága esetén az ellenérdekű felek a nyilatkozataikat a szükséges mértékig és kellő részletességgel kiegészítsék, a jogállításaikat egyértelművé tegyék. Érvelése szerint (kiváltképpen a jelen per tárgya szerinti atipikus, kimentéses bizonyítás okán is) az elsőfokú bíróságnak arról kellett volna tájékoztatnia, hogy a felajánlott bizonyítékok körét nem tartja elegendőnek, mert az egy vagy több releváns tényre nem terjed ki, önmagának vagy a már rendelkezésre álló bizonyítékoknak (személyl ezredes tanúvallomása) ellentmond; tájékoztatást kellett volna adnia arról is, hogy az alperes által szolgáltatott bizonyítékok, felajánlott bizonyítás és bizonyítási indítványok – megítélése szerint – a tények alátámasztására nem alkalmasak. A tisztességes eljárás sérelmére hivatkozott, mert a törvényszék a megfelelő anyagi pervezetés elmulasztásával nem adott

lehetőséget számára, hogy állításait kellő mértékben bizonyítsa; a 2019/1152 irányelv közvetlenül alkalmazandó speciális bizonyítási szabályaira tekintettel – érvelése szerint – az eljáró bíróságnak egyrészt további, egyedi iránymutatást kellett volna adnia az anyagi pervezetés körében a speciális bizonyítási terhet illetően, másrészt további írásbeli előkészítést (konkrét írásbeli nyilatkozattételi lehetőséget) kellett volna biztosítani. Nem találta elégségesnek az ítéltábla végzésének megismételt eljárásra adott iránymutatásának szó szerinti megismétlését (5. sorszámú jegyzőkönyv) minden további pervezetési cselekmény, iránymutatás, felhívás nélkül. A tisztességes eljárás és a fegyveregyenlőség biztosítása körében a Kp. 2.§ (2)-(3) bekezdései felhívásával arra is kitért, hogy az elsőfokú bíróságnak a felperestől származó valamennyi írásbeli nyilatkozat megismerését és az azokra történő érdemi írásbeli nyilatkozattételi lehetőséget kellett volna biztosítani a megismételt eljárásban, ami elmaradt.

[34] Sérelmezte továbbá a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (4)-(5) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettség megsértését, mivel a részletes jogi- és ténybeli érvelést tartalmazó 2025. április 30-ai érdemi beadványa tartalmát nem értékelte; nem tisztázta kellő alaposággal az Mt. 64. §-ában foglalt azon tényállási elemeket, amelyekre alperesként, mint a felelősségét kimentő körülményként is hivatkozott. A jogi indokolásnak cáfolnia kellett volna az általa részletesen előadott, de el nem fogadott hivatkozásokat [alperes által hivatkozott 2019/1152 irányelv rendelkezései; az Mt. rendelkezései; a 2017. november 17-én Göteborgban kihirdetett és az Európai Parlament 2017/C 428/09 számú a szociális jogok európai pillérének kihirdetéséről szóló intézményközi nyilatkozatában (a továbbiakban: a szociális jogok európai pillére rendelkezései)], így lett volna az elsőfokú ítélet indokolásának teljeskörű és meggyőző ereje. Az indokolt bírói döntéshez fűződő jogra az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelményrendszerére, a BDT2004.1085. számú eseti döntésre is hivatkozott.

[35] Kifogásolta, hogy az elsőfokú ítélet [70] bekezdésében tényként rögzített egymásnak ellentmondó nyilatkozatok és személyi tanúvallomása tartalma közötti ellentmondások feloldását a törvényszék elmulasztotta; nem indokolta meg, hogy melyik fél előadását tekinti helytállónak, valójában a bizonyítékokat miképpen mérlegelte és ekörben milyen releváns tényeket állapított meg. Utalt továbbá arra, hogy a megismételt eljárásban mást kellett alperesnek bizonyítani, mint az alapeljárásban, így mások voltak a bizonyítandó tények.

[36] A törvényszék részéről a megismételt eljárásban a részletesebb tájékoztatás elmaradását kérte számon a bizonyítandó tények és a bizonyítási teher, valamint a bizonyíthatatlanság következményei tekintetében. Arra is hivatkozott, hogy a felperes által indítványozott jogviszony-megszüntetés indokolása iránti kérelemre tekintettel szükségképpen meg kellett volna ismét tanúként hallgatni az ezredparancsnokot; a korábbi tanúvallomása a bizonyítandó tények eltérőségére tekintettel nem lehetett alapja a valós tényállás megállapításának; sérelmezte, hogy nem hallgatták meg a megismételt eljárásban a jogviszony megszüntetésére irányuló döntése (jogviszony megszüntetése) kialakításának motivációjára, indítékaira, a belső készítésre, vagyis arra, hogy a szándék, illetve elhatározás miként öltött testet az írásba foglalt jognyilatkozat létrejöttével. Előadta, hogy mivel a felperes mindösszesen 147 napot töltött el tényleges szolgálatban, az utolsó 5 évben csak 17 napot, így lehet, hogy ez is közrejátszott a felperes jogviszonya megszüntetésében, amely vizsgálat tárgyát kellett volna, hogy képezze a megismételt eljárásban az alperest terhelő bizonyítási teherre tekintettel. Mindezeket olyan súlyos eljárási szabálysértésként kérte figyelembe venni, amelyek a másodfokú eljárásban nem korrigálhatóak, hatályon kívül helyezést indokolnak.

[37] A másodlagos fellebbezési kérelmében arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a megállapított tényállásból a 2019/1152 irányelv helytelen alkalmazásával rossz jogi következtetést vont le. Kifogásolta, hogy döntését személyl tanúvallomására alapította, amely – a felperes állításaival és a törvényszék megállapításával szemben – nem támasztja alá, hogy a sérelmezett munkáltatói magatartásokkal, intézkedésekkel kapcsolatos konfliktusok okozati összefüggésben állnak a felperes jogviszonya indokolás nélküli megszüntetésével, sőt azt kifejezetten kizárja. Az elsőfokú ítélet következtetésével szemben állította, hogy az oksági kapcsolat hiányát bizonyította; igazolni tudta, hogy nem élt vissza a jogával és a szolgálati jogviszonnyal kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket a rendeltetésüknek megfelelően gyakorolta és teljesítette [Hjt. 5. § (3) bekezdése]. Vitatta, hogy a felperes az irányelv által védett munkavállalói jogok legalább egyikével összefüggésben eleget tett volna a valószínűsítési (bizonyossági) kötelezettségének, ugyanis a felperesnek kellett volna az irányelvben foglaltak megsértése alapjául szolgáló tény, körülményt és hátrányt állítania; a vélt hátrányoknak a szolgálati jogviszonyon belül kellett volna felmerülnie, azaz a felperes csupán a jogviszonya megszüntetésére hivatkozhatott volna hátrányként, az ezt követő hátrányos élethelyzetére már nem. személyl tanúvallomása alapján azzal érvelt, hogy a munkáltató döntésének nem volt más oka, minthogy élt a törvény adta lehetőséggel, azzal semmit nem leplezett, személyes bosszú sem vezérelte, azaz a Hjt. 5. §-a nem sérült; tisztességesen és jóhiszeműen járt el, együttműködött a felperessel és nem tanúsított olyan magatartást, amely a felperes jogát, jogos érdekét sértette, valamint a felperes szolgálati viszonyával kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket a rendeltetésüknek megfelelően gyakorolta és teljesítette is. Ugyanakkor a felperes az irányelvre figyelemmel lefolytatott megismételt eljárásban az alperesi bizonyítékokat (tényadatokat) cáfoló további bizonyítékokat nem tudott előadni. Emellett az elsődleges fellebbezési kérelme részletes indokolását kérte figyelembe venni a másodlagos fellebbezési kérelem elbírálása során is, amennyiben a 2024. február 27. napján tanúként meghallgatott személyl vallomása tartalmát az alperestől eltérően értelmezné a másodfokú bíróság; az alperes eljárási jogai gyakorlása és a kötelezettségei teljesítése érdekében a Kp. 2.§ (3) bekezdésére figyelemmel itt is az elsőfokú bíróság közrehatási tevékenysége elmulasztását állította.

[38] A perbeli jogviszony megszüntetése indoklásának megadásával kapcsolatban hivatkozott az Mt.64.§-ban foglaltak alkalmazhatóságára, annak szigorú 15 napos határideje kapcsán, amely a felperes kérelme előterjesztésekor már letelt; továbbá utólagos írásbeli indokolást amiatt is sürgősen tartotta, mivel arról tanúvallomása során az ezredparancsnok már nyilatkozott.

[39] Azt is kifejtette, hogy a felperest terhelte volna 2 konjunktív elemből álló tényállítási, valószínűsítési kötelezettség: 1) a 2019/1152 irányelv által védett (a szociális jogok európai pillérében konkrétan nevesített) munkavállalói jogok megsértése vélelmezésére alapul szolgáló tény, körülmény és hátrány vonatkozásában és 2) egy másik ok, amely a szolgálati jogviszony megszüntetésének valódi oka. A felperes ennek nem tudott eleget tenni a megismételt elsőfokú eljárásban, ugyanis személyl tanúvallomása megcáfolta, hogy részéről joggal való visszaélésre került volna ténylegesen sor. Hozzátette azt is, hogy egy esetleges másik rejtett okot sem tudott a felperes - a 2019/1152 irányelv által védett munkavállalói jogok megsértése vélelmezésére alapul szolgáló tény, körülmény és hátrány körében – megnevezni. Tévesnek találta, hogy a felperes hivatkozásai, úgymint a behívások ideje, annak visszautasítása, a költségterítés, az indokolatlan elbocsátás megfeleltethetők az irányelvnek. A 2019/1152 irányelvben kifejezetten felsorolt, - az alperes által idézett 1-16. és 18. cikkek szerinti - munkavállalói jogokon a felperes és az elsőfokú bíróság is túlerjeszkedett. A 2019/1152 irányelv a munkavállalók arra irányuló jogait védi, hogy a munkafeltételeikkel tisztában lehessenek, azokkal kapcsolatban jogorvoslati jogot gyakorolhassanak, ami a felperes esetén megvalósult. Az irányelv közvetlen

alkalmazhatóságát is vitatta, mert a jogalkotónak felrótt jogi hiátus, amely alapján annak beiktatására késedelmesen került sor nem róható az alperesi munkáltató terhére.

[40] A harmadlagos fellebbezési kérelmében a Hjt.198.§ (5) bekezdésére hivatkozással az átalánykártérítés összegének csökkentését kérte 2 havi illetmény mértékéig, ennek során az elsőfokú bíróság megállapításainak felülmérlegelését kérte. Állította, hogy a felperes szolgálati jogviszonya megszüntetését követően mind a mai napig folyamatosan társadalombiztosítási ellátásban (szolgálati járandóság) részesül, ezért magasabb havi jövedelemre tett, illetve tesz szert, mint amennyit a volt munkáltatójánál megkereshetett volna és így nem keletkezett kára sem. Annak a körülménynek az ismételt értékelését is kérte, hogy a felperes 11 évnél kevesebb ideig állt az alperessel jogviszonyban, azt követően pedig lehetősége volt új munkaviszony létesítésére, mivel iskolai végzettségei alapján minimum a mindenkor garantált bérminimumnak megfelelő összegű jövedelemre tehetne szert. Az alperes kiemelt jelentőségűnek tartotta az elsőfokú bíróság által nem értékelt azon tény, hogy a felperes 5 éves szerződése 2023. június 30-ai hatállyal megszűnt volna; a megszüntetés időpontjához (2022. december 31.) képest is legfeljebb 6 hónapon át (2023. június 30-ig) állhatott volna még jogviszonyban az alperessel.

[41] A felperes a fellebbezésében kizárólag a perköltségre vonatkozóan kifogásolta a pertárgyértékhez képest a pernyertesség-pervesztesség arányának elsőfokú bíróság általi téves megállapítását; ebből kifolyólag a perköltségben való marasztalását jogszabálysértőnek találta és annak megváltoztatásával kérte a megállapított mérték csökkentését. A jogszabálysértés körében a Pp. 83. § (3)-(4) bekezdéseit, az Ákr. 38.§-t, a Khetv. 2. § (1) bekezdését, 5. § (7) bekezdését jelölte meg. Kérte továbbá, hogy a másodfokú bíróság a Khetv. alapján ne őt, hanem az alperest kötelezze a törvényben meghatározott adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésére. Indoklásában arra hivatkozott, hogy a szolgálati járandóság 15 %-os csökkentése közvetlen ok-okozati összefüggésben áll a jogviszony jogellenes megszüntetésével. Megjegyezte, hogy az eredeti kereseti kérelmében sorrendben a közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatban okozott kár megtérítését feltételesen és másodlagosan kérte, valamint sérelmezte, hogy a törvényszék a keresetmódosításra vagy leszállításra nem hívta fel a figyelmét. Azzal érvelt továbbá, hogy alperes perindításra kényszerítette, amely során fő követelése a jogviszony jogellenes megszüntetésének megállapítása és az erről rendelkező döntés hatályon kívül helyezése volt, annak pedig nincs pertárgyértéke, a többi követelés ennek csupán a járuléka; az elsőfokú bíróság döntése folytán nem perelt alaptalanul. Hivatkozott továbbá olyan perjogi jogirodalomban létező álláspontra, amely szerint a pernyertesség-pervesztesség aránya nem pusztánösszepszerűségből kiinduló számszaki művelet, hanem figyelembe veszi a per főkérdését és a felek álláspontját és a számtani arányosság szabályain túl a bizonyítás egészének lefolyását, az ott mutatkozó nehézségeket és a bizonyítás egy részének több vagy kevesebb költséggel járó voltát is. Kifejtette, hogy a 12 havi illetmény helyett 10 havi illetmény bírói mérlegelés szerinti megállapítása a követelés szempontjából nem tekinthető nyilvánvalóan túlzottnak. Másodfokú perköltséget nem igényelt.

[42] A fellebbezésekre mindkét fél fellebbezési ellenkérelmet is előterjesztett, melyben az ellenérdekű fél fellebbezésének elutasítását és a fellebbezéssel érintett részben az elsőfokú ítélet helybenhagyását, az alperes továbbá az ellenkérelmével felmerülő további másodfokú perköltsége megállapítását is kérte.

[43] A felperes az ellenkérelmében a korábbi és a megismételt elsőfokú eljárásban előadott tényeket, körülményeket továbbra is kérte figyelembe venni. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban az ítéltábla által kijelölt bizonyítási érdek és teher alapján helyesen állapította meg a tényállást, elsőfokú bíróság bizonyítás-értékelését elfogadhatónak tartotta és helytállónak az abból levont jogi következtetését, így a per fő tárgyában meghozott érdemi döntését is. A bizonyítási teherre vonatkozó kioktatást is megfelelőnek találta, így az ellenérdekű felek a törvényes keretek között gyakorolhatták a jogaikat; teljeskörűen és szabadon megnyílt a bizonyítás lehetősége, amellyel az alperes csupán korlátozottan élt. Kizárólag a korábbi eljárásban meghallgatott személyl tanúvallomását kérte figyelembe venni és újbóli meghallgatását nem indítványozta, a kimentéses bizonyításának sikertelensége ezért alperes terhén maradt. A fellebbezésében nyilvánvalóan a számára kedvezőtlen ítélet ismeretében nyilatkozott a tanú ismételt meghallgatásának szükségességéről; a Kp. 100. § (3) bekezdésébe ütközőnek találta a fellebbezésben kifejtett, burkolt indokot és kimentési okot, amire álláspontja szerint utólag már nincs lehetőség, mivel azt korábban nem terjesztette elő, sőt kifejezetten az indokolás mellőzése mellett érvelt. Azt is megjegyezte, hogy az általa ténylegesen teljesített szolgálat (10 év alatt 147 nap) jóval átlag feletti; az alperes fellebbezésében manipulatív nyelvi stratégiával élt, mert úgy nyilatkozott, mintha létezne egy általa előterjesztett bizonyíték, ami azonban valótlan. Az ítéltábla korábbi iránymutatása szerint a megismételt eljárásban az irányelv szerint kellett eljárni; az átültetés elmaradása a jogérvényesítését nem akadályozhatta. Az átalánykártérítés mérséklésére irányuló fellebbezéssel sem értett egyet. A fellebbezési tárgyaláson fellebbezését és ellenkérelmét fenntartotta, ahhoz írásbeli kiegészítést csatolt.

[44] Az alperes ellenkérelemben a felperes fellebbezéssel érintett perköltségre vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezést helyesnek, és a vonatkozó jogszabályoknak megfelelőnek tartotta és annak helybenhagyását kérte. A tárgyaláson fellebbezését és ellenkérelmét fenntartva arra is rámutatott, hogy a felperes fellebbezési petitumán túli érvelést adott elő.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[45] A fellebbezések alaptalanok.

[46] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a Kp. 108. § (1) bekezdése alapján a fellebbezések és a fellebbezési ellenkérelmek korlátaira-, és a megismételt eljárás során kötelező iránymutatás kötőerejére tekintettel bírálta el. Ennek során megállapította, hogy a megismételt eljárás kapcsán az ügy érdemére kiható, súlyos eljárási szabályszegés nem volt megállapítható, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indokolná, és miután a törvényszék az egyoldalú, indoklás nélküli jogviszony jogellenes megszüntetése tárgyában érdemben helyes döntést hozott, emiatt az elsőfokú ítéletet a másodfokú bíróság

helybenhagyta. Döntésének nagyobbbrészt helytálló indokaival a Fővárosi Ítéltábla az alábbiak szerint értett egyet.

[47] A másodfokú bíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a megismételt eljárásra korábban adott iránymutatásnak megfelelt-e.

[48] Az egységes bírói gyakorlat értelmében a felsőbíróság döntése az elsőfokú bíróságra kötelező (BH.2006.325., KGD2010.64.); következésképp a másodfokú bíróságnak mindenekelőtt vizsgálnia kellett, hogy az elsőfokú bíróság számára a Fővárosi Ítéltábla a jogvita elbírálása körében milyen szempontokat adott, és az elsőfokú bíróság ezen iránymutatásnak megfelelően járt-e el. Az ítéltábla a fentieket megvizsgálva megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a másodfokú bíróság korábbi iránymutatása alapján hozta meg érdemi döntését, a 2019/1152 irányelv közvetlen alkalmazhatóságára tekintettel előírt a bizonyítási érdek körében adott megfelelő kioktatás után lefolytatta a rendeltetésellenes joggyakorlásra vonatkozó bizonyítást, állást foglalt a felperes jogviszonyát megszüntető munkáltatói intézkedés rendeltetésellenes joggyakorlás tilalmába ütköző jogellenességéről és annak jogkövetkezményeiről; mindezek felülbírálatára jelen fellebbezési eljárásban kerül sor.

[49] A megismételt eljárásra vonatkozó felsőbírósági iránymutatás és a felsőbírósági végzés jogértelmezése, az abban foglalt megállapítás is köti az elsőfokú bíróságot. Emlékeztet a másodfokú bíróság arra, hogy a végzésben már rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az indoklás nélküli felmentés nem ütközött a tételes anyagi jogba és etekintetben az elsőfokú ítélet teljeskörű és elégséges indokolást tartalmazott. A kötőerő csak az olyan anyagi jogi jogsértések tekintetében nem érvényesül, amelyeket a felsőbírósági végzés a jogértelmezésében és megállapításaiban nem „bírált” el. Ez pedig alapvetően a megismételt eljárás során a munkáltató oldalán felmerülő rendeltetésellenes joggyakorlás törvényszék általi helyes megítélése volt.

[50] Ehelyütt rögzíti az ítéltábla, hogy már a végzésben 2019/1152 irányelv közvetlen alkalmazhatóságát állapította meg a jelen ügyben többek között amiatt, mert a felperes által panaszolt és kérelmeiben megfogalmazottakat (behívások ideje, annak visszautasítása, költségterítés, indokolatlan elbocsátás) megfeleltethetőnek találta a 2019/1152 irányelv által meghatározott a munkaviszony alapvető szempontjainak, amely alapján a felperes alappal követelhetette a megfelelő tájékoztatását, figyelemmel arra is, hogy az 2019/1152 irányelv implementációja során még a preambulum (9) bekezdésében említett és az 1. cikk (6) bekezdése szerinti kivételek alkalmazására sem került sor a fegyveres erőkre; a Hjt. módosítása erre nem utalt az egyes foglalkoztatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2022. évi LXXIV. törvénnyel összefüggésben. A 2022. évi LXXIV. törvény 164. §-a Hjt. 143. címét, az Európai Unió jogi aktusainak való megfelelés cím alatti rendelkezéseit kiegészítette és a 249. § h) pontjában előírta, hogy e törvény (Hjt.) a 2019/1152 irányelvnek való megfelelést is szolgálja. A másodfokú bíróság az irányelv közvetlen hatályának megállapításán túl a nem határidőben, és megfelelően átültetett irányelv miatt az uniós jog és a nemzeti jog közötti kollíziót is felismerte, ezért a jelen jogvitában a 2019/1152 irányelvet tartotta alkalmazhatónak; ennélfogva rögzítette, hogy félre kellett tenni a nemzeti jogszabályt,

azaz a Kp. és Pp. bizonyításra vonatkozó szabályainak egyes rendelkezéseit (bizonyítási érdek és teher), a bíróság döntését az uniós jogra kellett, hogy alapítsa. Az ítéltábla a végzés indoklásának teljeskörű megismétlése nélkül kiemeli, hogy az irányelv biztosítja az Európai Unió Alapjogi Chartájának 31. cikke alapján a jogot az egészséget, biztonságot és méltóságot tisztelőben tartó munkafeltételekhez; a szociális jogok európai pillérének 5. alapelve alapján a munkavállalók jogát a tisztességes és egyenlő bánásmódhoz a munkafeltételek tekintetében; a 7. alapelv alapján a munkaviszony kezdetekor írásbeli tájékoztatáshoz való jogot a munkaviszonyból eredő jogaikról és kötelezettségeikről, beleértve a próbaidő alatti időszakot is, és hogy elbocsátásukat megelőzően joguk van az elbocsátásuk indokait ismertető tájékoztatáshoz és az észszerű felmondási időhöz, valamint, hogy joguk van hatékony és pártatlan vitarendezést igénybe venni, továbbá indokolatlan elbocsátás esetén jogorvoslatban részesülni, ideértve a megfelelő ellentételezést is. A számos uniós norma rögzítését követően megállapította, hogy szükségessé vált a munkaviszony alapvető szempontjaira és a munkafeltételekre vonatkozó tájékoztatást minden munkavállaló számára biztosító minimumkövetelmények uniós szinten történő meghatározása, annak érdekében, hogy minden uniós munkavállaló számára garantálva legyen a munkafeltételeikkel kapcsolatos átláthatóság és kiszámíthatóság megfelelő szintje. A 16. cikk alapján a tagállamoknak gondoskodnia kell arról, hogy az irányelvből fakadó jogok megsértése esetén a munkavállalók részére - beleértve azokat is, akiknek a munkaviszonya már megszűnt - biztosított legyen a tényleges és pártatlan vitarendezés lehetősége, valamint a jogorvoslatához való jog. A 17. cikk a hátrányos bánásmód vagy következmények elleni védelem cím alatt rögzíti, hogy a tagállamok bevezetik az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy megvédjék a munkavállalókat - ideértve a munkavállalók képviselőit ellátókat - attól, hogy a munkáltatóhoz benyújtott panaszokból vagy az ebben az irányelvben biztosított jogok érvényre juttatása érdekében indított bármely eljárásból fakadóan a munkáltató hátrányos bánásmódban részesítse őket, illetve hogy az ilyen panaszok vagy eljárások hátrányos következményekkel járjanak rájuk nézve. Az irányelv által biztosított jogokat gyakorló munkavállalókat védelemben kell részesíteni az elbocsátás vagy az ezzel egyenértékű sérelmek (így például behívásos munkavállalóként nem kap több munkavégzési megbízást), illetve az esetleges elbocsátást célzó bármilyen előkészületek ellen, amennyiben ennek okát ezeknek a jogoknak a gyakorlása képezi.

[51] Az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette, hogy a megismételt eljárás során az új eljárásra kötelező végzésben foglaltakhoz kötve volt; azt vizsgálta, hogy a felperes szolgálati viszonyának megszüntetésére azon az alapon került-e sor, hogy gyakorolta az irányelv által biztosított jogait. A végzés iránymutatásában előírta az elsőfokú bíróságnak, hogy a Hjt. 5.§ (3) bekezdés megsértésére alapított keresettel összefüggően a közvetlenül alkalmazandó 2019/1152 irányelvben foglalt szabályozás [18. cikk (3) bekezdése] szerint tájékoztatni kell a feleket a speciális bizonyításról, amely alapján a felperes a tilalom (az irányelv által védett munkavállalói jogok) megsértése vélelmezésére alapul szolgáló tény, körülmény és hátrány tényállítása alapján a (munkáltató) alperes bizonyít(hat)ja, hogy az igényt érvényesíteni kívánó felperes által állított tény, körülmény és a hátrány között okozati összefüggés nem áll fenn.

[52] A törvényszék ennek megfelelően a megismételt eljárás során tartott első folytatólagos tárgyaláson megfelelő tájékoztatást nyújtott a bizonyítási érdekről. A rendeltetésellenes joggyakorlás alapjául szolgáló tények, körülmények körében a felperes

által mind az alap, mind a megismételt eljárásban hivatkozott panaszokat és alpereshez benyújtott kérelmeit (behívások ideje, annak visszautasítása, költségtérítés, indokolatlan elbocsátás), az állított és okiratokkal alátámasztott, az alperes által nem vitatott, időben egymást szorosan követő események körébe tartozó tényeket, körülményeket – úgy mint a behívások idejével, utazási költségtérítéssel kapcsolatban panaszjogának gyakorlását, kártérítési igénye előterjesztését, majd az ezzel összefüggésben álló ezredparancsnokkal szembeni kizárás (elfogultság) előterjesztését, – részben helyesen azonosította a felperes 2019/1152 irányelv által biztosított jogorvoslathoz való jogai (16. cikk) gyakorlásával. A megjelölt kérelmek, panaszok az irányelv 17. cikkében foglalt hátrányos bánásmód vagy következmények elleni védelem körében is értékelhetőek, mivel a jogszabály bármely munkáltatóhoz benyújtott panasz előterjesztése miatti hátrány elleni védelmet biztosítja. A peres eljárás során felperes által állított tények és körülmények és a jogviszony egyoldalú megszüntetése közötti okozati összefüggés fenn nem állása (kimentés) bizonyításának kötelezettsége az elsőfokú bíróság helyes megállapítása és tájékoztatása szerint is az alperest terhelte.

[53] Az alperesi fellebbezésben az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére okot adó érvelésével összefüggésben a másodfokú bíróság az alábbiakra mutat rá.

[54] Az ítélet [20] bekezdésében tényállásként rögzített, de lényegében a bizonyítási eljárás konklúziójaként megállapított és a jogvita mikénti eldöntését befolyásoló végkövetkeztetés határozatszerkesztési szempontból valóban nem megfelelő. Bár a bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg [Pp.279.§(1) bekezdés], jelen esetben a bizonyítási eljárás éppen annak megállapítására folyt, hogy a felperes panaszjogának gyakorlása, valamint az irányelv által biztosított jogok érvényre juttatása érdekében indított eljárások (szolgálat halasztás iránti kérelmek, kártérítési igény, kizárási kérelem), és a felperes jogviszonya indokolás nélküli megszüntetése között okozati összefüggés fennáll-e és ebből következően az alperes a felperes jogviszonyát a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe ütköző módon szüntette-e meg. Mindennek deklaratív megállapítása nem az ítéleti tényállás, hanem a bíróság döntése és indokai részeként rögzítendő. Ugyanakkor ez a szabálysértés nem jelenti egyben a tisztességes eljáráshoz való jog körében alperes által állított prejudikáció sérelmét az alábbiakra figyelemmel.

[55] Az Alkotmánybíróság a 3172/2025.(V.30.) AB határozat [24]-[25] bekezdéseiben azt rögzítette, hogy a tisztességes eljárás („*fair trial*”) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek együttes figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes. {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [48]–[50]; 3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [32]; 3188/2021. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [21]}. A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói

döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az EJEB által is megkövetelt átláthatóságnak része a megfelelő ítéletszerkesztés, az ennek való megfelelés miatt azonban az ítéletek jogi szakszöveg jellege akár erősödhet, ezért az átláthatóság szintje ehhez kell, hogy igazodjon. Ilyenkor azt kell megvizsgálni, hogy sérült-e a fél indokolt döntéshez való joga és a nem szerencsés ítéletszerkesztés az indokolási kötelezettség megsértését jelenti-e. Az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában kimondta, hogy „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti”. A másodfokú bíróság az ítélet átláthatóságát megvizsgálta, amelyből arra jutott, hogy az elsőfokú bíróság számot adott a [20] bekezdésben is rögzített ténymegállapítása indokairól. A döntése ténybeli indokolása körében részletesen elemezte, hogy az alap- és a megismételt eljárásban rögzített tanúvallomások és okiratok alapján a felperes alappal feltételezte, hogy a szolgálati jogviszonyának megszüntetésére azon az alapon került sor, mert gyakorolta a 2019/1152 irányelv által biztosított jogait; az ezredparancsnok sértődöttsége vele szemben fennállt, aki azért szüntette meg a szolgálati viszonyát, hogy „mentesítse” a felperesi kérelmek, panaszok elbírálásának kötelezettsége alól. Ezzel – annak ellenére, hogy személy³ tanú úgy nyilatkozott, hogy ő maga nem tudott arról, hogy személy¹nek nyílt konfliktusa lett volna a felperessel –, összhangban állónak találta személy¹ tanúvallomásában tett azon nyilatkozatát, miszerint a felperessel szemben azért tett feljelentést, mert a felperes elfogultságra hivatkozott vele szemben, ami már önmagában is parancsnokot sértő volt. További hátránnyként a jogviszony megszüntetésének tényszerű megvalósulását is rögzítette, és arra a következtetésre jutott, hogy - alperes álláspontjával ellentétben - a felperes által állított és okiratokkal alátámasztott események alapján vélelmezni lehetett, hogy a 2019/1152 irányelv által biztosított jogok érvényre juttatása érdekében indított eljárások okozati összefüggésben álltak a bekövetkezett hátránnyal, a jogviszony megszüntetésével. Indoklásában kitért arra is, hogy a perben meghallgatott tanúk egyike sem tudott nyilatkozni a jogviszony megszüntetésének okáról; egyetlen tanú sem tett olyan nyilatkozatot, melyből az lett volna megállapítható, hogy a 2019/1152 irányelv által biztosított jogok érvényre juttatása érdekében indított eljárások nem álltak okozati összefüggésben a szolgálati jogviszony megszüntetésével. Mindebből azt a következtetést vont le, hogy az alperes nem bizonyította a felperes által állított tények, körülmények és a jogviszony megszüntetése közötti okozati összefüggés hiányát; megítélése szerint különösen személy¹ tanú nyilatkozatának hiánya támasztotta ezt alá. Az ítéltábla mindezek alapján megállapította, hogy a bizonyítékok, különösen személy¹ tanúvallomása értékelésével a törvényszék részletesen megindokolta, hogy azt miért találta az alperes kimentéses bizonyítási kötelezettsége teljesítésére alkalmatlannak, következésképpen a rendeltetésellenes joggyakorlással megvalósított jogviszony megszüntetésére következtetett; emiatt nem sérült az alperes indokolt döntéshez való joga.

[56] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban hivatkozott prejudikáció a pártatlan bírósághoz való jog sérelmével is összefügg. A pártatlanság követelményét az Alkotmánybíróság a 67/1995. (XII. 7.) AB határozatban is vizsgálta és a következő megállapításokat tette, amiket később a 21/2014. (VII. 15.) AB határozatában is megerősített: „A pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog az eljárás alá vont személy iránti előítéletmentesség és elfogultatlanság követelményét támasztja a bírósággal szemben.

Ez egyrészt magával a bíróval, a bíró magatartásával, hozzáállásával szembeni elvárás, másrészt az eljárás szabályozásával kapcsolatos objektív követelmény: el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében” (Indokolás [105]). Az Alkotmánybíróság a pártatlanság követelményével kapcsolatban több határozatában is kiemelte, hogy az EJEB a pártatlanság két aspektusát ismeri el: a szubjektív, illetve az objektív értelemben vett pártatlanságot. A pártatlanság szubjektív oldala azt az igényt fogalmazza meg, hogy az adott ügyben a bíróság egyetlen tagja sem rendelkezhet előítéletekkel, és nem lehet elfogult. A szubjektív oldal nem merül ki az ügyek tárgyilagos megítélésében, hanem azt a követelményt is támasztja az ítélkező bíróságok felé, hogy a pártatlanság látszatát sem veszítheti el. Ehhez képest a pártatlanság objektív oldala azt jelenti, hogy a bíró adott ügyben tanúsított magatartásán túlmutatóan felmerülhet-e jogos kétely a pártatlansága tekintetében. E jogos kétely pedig akkor releváns, ha objektív igazolást nyerhet. A jelen ügyben az alperes kizárólag a fellebbezésében az eljáró tanács ítéletszerkesztése okán állította a prejudikáció tilalmának megsértését, a megismételt eljárás során elfogultságot nem jelentett be, a bírósági felívásokat, vagy a tárgyalásvezetést illetően a beadványok és a tárgyalási jegyzőkönyvek alapján nem sérelmezte a pártatlanságot nélkülöző eljárás lefolytatását. Az elsőfokú bíróság által az alap-és megismételt eljárásokban felvett bizonyítás lefolytatását követően meghozott döntés írásba foglalása során, önmagában a fenti ítéletszerkesztési hiba hatályon kívül helyezési okot nem alapoz meg, mivel a lefolytatott megismételt eljárásban az objektivitás hiánya összességében nem volt megállapítható.

[57] A továbbiakban az alperes által hiányolt megfelelő anyagi pervezetés kapcsán az ítéltábla hangsúlyozza, hogy a Pp. 237.§ (5) bekezdése alapján a bíróság a felek kérelmének és jogállításának korlátain belül gyakorolhatja az anyagi pervezetést. Az nem terjed ki a fél kérelme, illetve az érvényesített jog keretein belül sem tények és bizonyítékok hivatalból való felkutatására, beszerzésére, vagy a tényekből levont jogi következtetésekről, a felek általi jogi minősítésekről, a bizonyítékok értékeléséről való érdemi állásfoglalásra; ezekről a bíróságnak az ítéletében kell számot adnia (Kúria Pfv.I.20.006/2024/7.; Mfv.V.10.001/2025/5.). Az anyagi pervezetés fogalmi mibenlétéből következően a jogintézmény lényege, hogy a bíróság a közrehatási tevékenységével a perkoncentráció érvényesülése érdekében hozzájárul ahhoz, hogy a felek eljárási kötelezettségeiket teljesíthessék; mindez azonban nem jelenti azt, hogy a perbeli rendelkezés joga, a tény-, jogállítási, kérelem ne a feleket illethetné. Ebből következően az anyagi pervezetés a hivatalból észlelendő tény kivételével nem terjedhet ki a kereseti kérelmet meghaladó anyagi jogi iránymutatást magában foglaló tájékoztatásra (BH2025.252). Az alperes a végzés és a megismételt eljárásban nyújtott kioktatás ellenére nem kérte az ezredparancsnok ismételt meghallgatását, sőt kifejezetten személyl korábbi, jegyzőkönyvezett tanúvallomása figyelembevételét indítványozta. Az elsőfokú bíróság által – helyesen az iránymutatás és az irányelv szerinti kimentéses bizonyításra figyelemmel – eszközölt anyagi pervezetése alapján az alperest terhelte a felperes által állított tények (panaszok, kérelmek, feljelentés és annak elutasítása) alapján annak bizonyítása, hogy mindezekkel a jogviszony megszüntetése nem áll okozati összefüggésben. Ennek megfelelően az elsőfokú bíróság bizonyítási érdek körében nyújtott tájékoztatása elegendő volt, az alperes tisztában volt azzal, hogy az okozati összefüggés hiányát kell bizonyítania, részletesebb iránymutatásra és írásbeli előkészítésre nem volt szükség.

[58] Az alperes a Kp. 2.§ (2)-(3) bekezdései felhívásával a tisztességes eljárás és a fegyveregyenlőség elve alapján – azok konkrét megjelölése nélkül – hiányolta a felperestől

származó valamennyi írásbeli nyilatkozat megismerését. A másodfokú bíróság ennek kapcsán rögzíti, hogy alapelvi jogsértésről akkor lehet szó, ha nem jelölhető meg olyan tételes jogszabályi rendelkezés, amelyet az elsőfokú bíróság az eljárásával megsértett. Az alapelvek önmagukban csak akkor válhatnak a jogszerű eljárás fokmérőivé, amennyiben valamely magatartás a tételes jogi rendelkezések szerint nem ítéltető meg; következésképp az alapelvi sérelemre történő hivatkozás minden esetben valamely többlettényállási elem fennállását kívánja meg, azonban az alperes ilyet nem jelölt meg. Az alperes arra sem tért ki, hogy mely iratok megismerésétől zárta el az elsőfokú bíróság, ennél fogva az ítéltábla nem észlelt olyan eljárási szabálysértést a másodfokú eljárásban, ami gátolta volna az ügy érdemi elbírálását és új eljárás lefolytatását indokolta volna.

[59] A Pp 346.§ (4)-(5) bekezdésben foglalt indokolási kötelezettség megsértése körében az ítéltábla egyrészt visszautal az elsőfokú ítélet [20] bekezdésével kapcsolatban kifejtettekre, továbbá arra is rá kíván mutatni, hogy a megismételt eljárást lezáró döntésében a törvényszék eleget tett az indokolási kötelezettség kívánalmának. Az ítélet megalapozottságát annak indokolása biztosítja a valós tényállás megállapításával és a vonatkozó anyagi jogszabályok helyes alkalmazásával; a bíróság indokolási kötelezettségének akkor tesz eleget, ha logikusan, jogilag is követhetően kifejti a döntést megalapozó jogi érveit, utalva az irányadónak vett jogszabályokra, megjelölve, hogy mi volt az oka az alkalmazásuknak. Ezzel egyező álláspontot tükröz az Alkotmánybíróság 26/2020. (XII. 2.) AB határozatának [22] bekezdése is, amely szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. Az ítéletnek tehát a felek által felvetett, az ügy elbírálása szempontjából lényeges jogkérdésekre kell kitérnie, míg a döntéshez szorosan nem tartozó okfejtés felesleges. Csak a szükséges mértékben kell az ítélet indokolásában feltüntetni a tényállást, a pertörténetet és a jogi indokolást, valamint foglalkozni a felek részéről előterjesztett és nem teljesített bizonyítási indítványokkal, egyéb kérelmekkel, hivatkozásokkal. Az a körülmény, hogy az alperes a megismételt eljárásban tett érdemi nyilatkozataiban (12., 16. sorszám) a korábbi végzésben rögzítettek alapján az irányelv jelen ügyre való alkalmazhatóságát vitatta és a felperes által állított tények vonatkozásában kétségbe vonta azt, hogy azok az irányelv szerint védett jogosultságok közé tartoznak, nem jelentette az ítélet indokolási kötelezettsége megsértését. Mindez ugyanis az elsőfokú bíróság által a megismételt eljárásban nem volt vizsgálható, mivel a végzésben erről az ítéltábla, a törvényszékre kötelező módon állást foglalt, ami a jelen fellebbezési eljárásban is kötőerővel bír. A másodfokú bíróság végzésében megállapította az irányelv közvetlen hatályát, valamint a nem határidőben, és megfelelően átültetett irányelv miatt az uniós jog és a nemzeti jog közötti kollíziót, ezért a 2019/1152 irányelvet tartotta alkalmazhatónak; ennél fogva félre kellett tenni a nemzeti jogszabályt, azaz a Kp. és Pp. bizonyításra vonatkozó szabályainak egyes rendelkezéseit (bizonyítási érdek és teher), a bíróság döntését az uniós jogra kellett, hogy alapítsa.

[60] A peradatok alapján megállapítható, hogy a felperes a megismételt eljárás során is előadta (2025. március 18, 4.sorszám) azokat a tényeket, amelyek gyakorlása miatt az indokolatlan munkáltatói elbocsátást hátrányként jelölte meg. Ahogyan azt a másodfokú bíróság korábban is kifejtette az irányelvben biztosított jogként volt azonosítható a felperes által előterjesztett panasz, kérelem egyéb bejelentés: 2022. július 30-i utazási költség térítés iránti panasz, kártérítési kérelem; egészségügyi ok miatt 2022. augusztusi szolgálathalasztási

kérelmek, 2022. augusztusban benyújtott rendfokozati rehabilitáció iránti, és ennek érdekében korábbi panaszait visszavonó kérelem, a munkáltatói jogkör gyakorlója ellen benyújtott elfogultság 2022.augusztus 31-i bejelentése. Ezzel szemben az alperesnek éppen azt kellett volna bizonyítani, hogy ezek nem álltak okozati összefüggésben a jogviszony egyoldalú megszüntetésével, mint hátránnyal. Mindennek bizonyítására azonban a megismételt eljárásban meghallgatott tanúkon kívül a korábbi eljárás anyagára, köztük személyl korábban tett vallomásra hivatkozott és kifejezetten nem kérte a tanú ismételt meghallgatását. Az elsőfokú bíróság emiatt a jogszerűen értékelte a felek állításait a rendelkezésre álló bizonyítékokkal összhangban.

[61] A Pp. 279. § (1) bekezdése szerint a bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg. E törvényi rendelkezés a bizonyítékok szabad mérlegelésének elvét rögzíti, amelynek alkalmazása során a bíróság egybevet, értékel és megállapít. Egybeveti a felek tényállításait, a perben tanúsított magatartásukat, valamint az általuk rendelkezésre bocsátott bizonyítékokat, majd ezeket egyenként és összességükben értékeli. Az egybevetés és értékelés alapján állapítja meg a perben jelentős tényeket, a tényállást. A bíróság által megállapított tényállás akkor felel meg az eljárásjogi jogszabályoknak, ha összhangban áll a periratokkal, okszerű és helyes következtetéseken nyugszik. Az indokolási kötelezettség megsértését nem lehet megállapítani azon az alapon, hogy a fél a támadott ítéletben szereplő érvekkel és jogértelmezéssel nem ért egyet. Arra tekintettel, hogy a törvényszék az alperes állításával (minden jogviszonymegszüntetésnek van indoka) ellentmondásban állónak találta az ezredparancsnok tanúvallomását (nem volt indoka), nem az anyagi pervezetés eszközével kellett élnie, hanem helyesen a bizonyítékok értékelése alapján vonta le következtetését, hogy az alperes állítása nem alátámasztott, azaz az alperesre háruló bizonyítási érdek ellenére bizonyítása nem vezetett eredményre.

[62] A másodfokú bíróság a Kp. 100.§ (3) bekezdésének korlátja miatt nem vehette figyelembe, az egyoldalú jogviszonymegszüntetés elsőként jelen fellebbezési eljárásban előadott lehetséges munkáltatói indokát (a felperes 147 napos tényleges szolgálata), amelyre a felperes ellenkérelmében helyesen mutatott rá. Miután ilyen tartalmú indoklásra az elsőfokú eljárásban az alperes nem hivatkozott, így annak értékelése és az indoklás nélküli megszüntetés lehetséges indokainak hivatalbóli felkutatása az elsőfokú bíróságtól nem volt számonkérhető. Az elsőfokú bíróság nem volt köteles Mt.64.§-hoz tartozó tényállási elemek tisztázására sem, mivel a felek tartalékos szolgálati jogviszonyára az Mt. nem alkalmazható, az ugyanis nem háttérjogszabálya a Hjt.-nek. A Hjt. kogens rendelkezéseitől csak akkor enged eltérést, ha a törvény erről kifejezetten rendelkezik. Mindezen indokok alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére nem látott alapot.

[63] A megváltoztatásra irányuló másodlagos alperesi fellebbezési petitum indokai kapcsán a felperes megismételte, hogy az elsődleges fellebbezési érvelésével egyezően miért nem értett egyet az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelési tevékenységével és a törvényszék személyl tanúvallomásából miért jutott okszerűtlen következtetésre. A korábban kifejtettek megismétlése nélkül a másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú döntés a Kp. 78.§

(1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 279.§ (1) bekezdésében, a 346.§ (4)-(5) bekezdésben foglalt kívánalmaknak megfelelt. Az elsőfokú bíróság döntésében részletesen elemezte, hogy a rendeltetésellenes joggyakorlás megállapítása során milyen körülményekre volt tekintettel. Mivel az alperes alapvetően személyi tanúvallomásával kívánta bizonyítani, hogy nem járt el rendeltetésellenesen és egyben azt is állította, hogy a tanúvallomás alkalmas arra, hogy az okozati összefüggés fennállását kimentse, ezért a törvényszék helyesen értékelte az alperes állításait és a bizonyítékokat, köztük az említett tanúvallomást is egyenként és összességében. Miután a jelen ügyben az alperes az alap- és a megismételt eljárás során sem kívánt az eltérő bizonyítási érdektől függetlenül további bizonyítással élni, így az összességében rendelkezésre álló bizonyítékok és peradatok alapján a másodfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelésének okszerűtlenségét és iratellenességét nem tudta megállapítani.

[64] A Hjt. 5.§ (3) bekezdése általános magatartási követelményként írja elő, hogy a szolgálati viszonyral kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket a rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni és teljesíteni. A jog gyakorlása akkor rendeltetésellenes, ha az indokolatlan érdek- vagy jogsérelmet okoz. Ez valamely alanyi jog gyakorlásának a jog elvárásaival szembehelyezkedő módját jelenti. A jogalany magatartása ilyenkor formálisan nem sérti valamely munkaviszonyra (szolgálati jogviszony) vonatkozó anyagi jogszabályi rendelkezést, ez azonban mégsem tekinthető jogszerűnek. A másodfokú bíróság hangsúlyozza, hogy a jogviszonyban álló munkavállalók és a munkáltatók részére biztosított jogok és kötelezettségek nem öncélúak, hanem a törvényben meghatározott céloknak az elérése érdekében illetik meg, illetve terhelik őket (Mfv.10.144/2020/4.). A perbeli esetben a felperes keresete alapján jelentősége volt annak is, hogy a munkáltatói jogkör gyakorló és a felperes kapcsolata a jogviszony megszüntetését közvetlenül megelőző időszakban hogyan alakult. Ekörben az alperes vitatta a személyes konfliktus fennállását, arra hivatkozással, hogy nem álltak személyes kapcsolatban. Ugyanakkor rá kell mutatni, hogy nem a személyes kapcsolatnak, hanem annak volt jelentősége, hogy a bizonyítékok összességéből arra lehetett következtetni, hogy a felperes panaszai, bejelentései stb. hatására a munkáltató -, annak rendeltetésével ellentétesen - jogviszonyát megszüntette. A figyelembe vehető peradatok közül az ítéltábla relevánsként rögzíti, hogy személyi tanúvallomásában a bíróság kérdésére a felperes rendfokozati rehabilitációja támogatásának megtagadására nem emlékezett; megerősítette, hogy a felperes elfogultságára hivatkozással tett bejelentése miatt élt feljelentéssel, mert az elfogultság feltételezését is parancsnokot sértőnek tartotta, ezt a csatolt iratok is alátámasztották. Az elfogultságára vonatkozó bejelentés kapcsán azt is megerősítette, hogy azt mind objektíve, mind személyét érintően szubjektíve is sértőnek értékelte. Nem vitatott tény, hogy a szolgálati tekintély megsértése miatt tett büntetőfeljelentése elutasítását, illetve emiatt benyújtott panasz elutasítását és az ügy magánvádas eljárásra terelését követően rövid időn belül a felperes jogviszonyát megszüntette, majd a magánvádas eljárástól elállt. Az indoklás nélküli jogviszony megszüntetésére a tanúvallomásában csupán azt közölte, hogy élt a törvény adta lehetőséggel. Bár nem értett egyet a másodfokú bíróság azzal a törvényszék általi következtetéssel, hogy az alperes valamilyen elfogadható nyomós ok megjelölésével menthette volna ki az okozati összefüggés hiányát, ugyanakkor a bizonyítékok összességében egy irányba mutattak és azt támasztották alá, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlójának – személyes és nyílt konfliktusa hiányában is – a felperessel szemben fennálló ellentéte, különösen az elfogultságára vonatkozó bejelentés miatti sértődöttsége okán tett alaptalan büntetőfeljelentés, és a felejelentés elsőfokú ügyészség általi elutasítása elleni szintén megalapozatlanul előterjesztett panasza alapján tetten érhető volt a hierarchikus jogviszonyra figyelemmel is egyfajta sértődöttségből adódó ártási szándék. Vagyis a jogszerűség látszata mögött meghúzódó összefüggések vezethettek összességében abba az irányba, hogy az

elsőfokú bíróság eljuthatott okszerű bizonyítékértékelés alapján a felmentési jog visszaélészerű megállapításához. A jogásztiszt tanúvallomása is alátámasztotta, hogy az ezredparancsnokot a saját döntése vezérelte a feljelentés megtételében, annak ellenére, hogy azt bűncselekmény vagy szabálysértés hiányában személy² nem javasolta. Ehhez képest az irányelv szerint az alperes érdekében álló kimentéses bizonyítási kötelezettség alapján nem volt elegendő annak alperesi állítása, hogy a jogviszony megszüntetésnek volt oka, de azt nem kellett indokolni és az sem, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója tanúvallomásában azt állította, hogy a jogviszony megszüntetésének nem volt oka. Az alperes a végzés iránymutatásával és a törvényszék kioktatásával ellentétesen tévesen állította, hogy a felperest terhelő 2 konjunktív tényállítási és valószínűsítési kötelezettségének nem tett eleget, mert az 2019/1152 irányelv által védett jogai megsértésével összefüggő tényállításon és hátrány megjelölésén túl a szolgálati jogviszony megszüntetésének valódi okát nem kellett valószínűsíteni. A pernyertesség érdekében éppen az alperesnek kellett volna az állított tények és hátrány közötti okozati összefüggés hiányát bizonyítani, amelynek elmaradása a jogviszony jogellenes megszüntetésének megállapításához vezetett.

[65] Az átalánykártérítés mérséklése körében az alperes az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenysége újbóli értékelését kérte. Ezzel összefüggésben az ítéltábla rámutat, hogy a Kúria (Kf.VII.45.017/2021/4. Kf.VII.45.098/2022/6.) az átalánykártérítés kapcsán, – a jelen perben irányadó Hjt. 189.§-al egyezően szabályozó – más közszolgálati jogviszonyokat érintően már kifejtette, hogy az összegszerűség a kártérítés átalány jellegére figyelemmel bizonyítás útján nem állapítható meg, ezért annak összegét az elsőfokú bíróság az eset összes körülményeinek mérlegelésével szabad belátása szerint határozhatja meg. Az alperes fellebbezésében foglaltakkal szemben az elsőfokú bíróság az összegszerűség mérlegelése során helyesen vette figyelembe a jogsértés súlyát, valamint az alperes által sem vitatott körülményeket, így: a felperes alperesnél fennálló jogviszonyának mintegy 10 éves időtartamát, amelyből ténylegesen 147 napot töltött aktív szolgálatban; azt, hogy a jogviszony megszüntetése folytán az szja mértékével csökkentett összegű szolgálati járandóságra jogosult, és az ezzel járó emocionális veszteséget is. Az alperes megalapozatlanul hivatkozott arra a körülményre, hogy a felperest a jogellenes közszolgálati jogviszony megszüntetéssel összefüggésben kár nem érte, ugyanis – a Kúria Kf.VII.45.017/2021/4. számú határozatában foglaltak szerint – az átalánykártérítés megfizetésének nem előfeltétele, hogy a köztisztviselőnek ténylegesen kára keletkezzen, ugyanis, ha a munkáltató jogsértő magatartást tanúsított, a köztisztviselőt megilleti a törvény szerinti (2-24 havi) kereten belüli mértékű átalánykártérítés akkor is, ha egyébként a jogellenes megszüntetéssel összefüggésben ténylegesen kára nem keletkezett. Ugyanez az értelmezés irányadó a jelen jogvitában a Hjt. 189.§ (5) bekezdése szabályozására is. Az átalánykártérítés összegét az eset összes körülményeinek figyelembevételével kell megállapítani; a törvény példálózó felsorolása alapján az eset összes körülménye körében különösen a jogsértés és annak következményei súlyának van jelentősége az összegszerűség megállapítása során. A jogsértés súlyának az értékelése elsősorban a munkáltató jogellenes megszüntetés során tanúsított magatartásának a mérlegelését jelenti. A jogsértés és annak jogkövetkezményei súlyának mérlegelése során az alperes fellebbezésében felhozott érveit az elsőfokú bíróság is figyelembe vette és annak részben alperestől eltérő értékelésének indokait is rögzítette. Azt is kifejtette, hogy a felperes jogviszonyának határozott ideje lejártának alperes által megjelölt időpontjával azért nem értett egyet, mivel annak veszélyhelyzet miatti meghosszabbodását jogszabály rögzítette. Mindezek alapján, azaz a jogsértés súlyára, és a jogkövetkezményekre figyelemmel a megállapított kártérítés mértéke nem volt eltúlzott, figyelemmel arra az objektív tényre is, hogy a felperes jogviszonyát 53 éves korában jogellenesen szüntette meg az alperes és a munkaerő-piaci

helyzetre figyelemmel mindenképpen hátrányos helyzetbe került, elhelyezkedése a nappali tagozatos egyetemi tanulmányok miatt sem volt figyelembe vehető. Az alperesnek a harmadlagos kérelme kapcsán a fellebbezési tárgyaláson kibővített, 15 napos fellebbezési határidőn túl előadott érve sem volt vizsgálható a felperes újbóli elhelyezkedése tekintetében a Kp. 100.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b)-c) pontokban foglalt korlátozás miatt. Az elsőfokú bíróság által megállapított 10 havi átalánykártérítést ezért az ítéltábla arányosnak találta, annak megváltoztatására nem látott indokot.

[66] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezései illetően a felperes fellebbezése által behatárolt korlátok között kizárólag a felek pernyertessége-pervesztessége aránya-, és felperesnek 235.506 forint perköltségben való marasztalása megfelelőségét vizsgálta. A felperesi fellebbezésben az ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezéshez nem kapcsolódóan kifejtett (Ákr., Khtv.) és jogszabálysértés megjelölése nélküli érveket (eredeti kereset sorrendisége, a keresetleszállításra vonatkozó tájékoztatás elmaradása, az alperes adatszolgáltatásra való kötelezése tekintetében) a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, ugyanis a Kp. 100. § (1) bekezdésében foglalt együttes törvényi feltételek hiányában annak vizsgálatára nem volt lehetőség. Mindazonáltal rögzíti a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság annak figyelembevételével alakította ki a pervesztesség-pernyertesség aránya körében álláspontját, hogy mivel a jogviszony megszűntetésére a bíróság jogerős ítéletével kerül sor, jogerős ítélet hiányában időelőtti volt az elsőfokú bíróság számára, hogy a szolgálati járandóság 15 %-os csökkentése kérdésében a felperes javára dönthessen.

[67] Az elsőfokú bíróság a perköltséget a pertárgyértékhez viszonyítottan, a felek pernyertességének és pervesztességének arányában állapította meg, amit a másodfokú bíróság is helyesnek ítélt, mivel a perbeli esetben a Pp.512.§ (1) bekezdése alapján meghatározott egy évi távolléti díjjal nem lehetett számolni a Hjt. 219.§ (2) bekezdés a) pontja alapján.

[68] A Kp. 83.§ (2) bekezdése alapján a részleges pernyertesség esetén a fél az ellenfél perköltségét a pervesztessége arányában téríti meg. Ha a pernyertesség és a pervesztesség aránya közötti különbség, valamint a fél és az ellenfél javára meghatározott perköltségek összege közötti különbség nem jelentős, egyik fél sem köteles perköltség megtérítésére. A (3) bekezdés szerint a (2) bekezdésben foglaltak alkalmazását mellőzni lehet, ha a per kártérítés vagy egyéb olyan követelés iránt folyik, amelynek összegszerű megítélése bírói mérlegeléstől függ, és a bíróság a követelt összegnél kevesebbet ítélt ugyan meg, de a követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan túlzottnak. A törvényszék a pénzkövetelés összege alapján megállapított pertárgyérték figyelembevételével a Pp. 83.§ (2) bekezdése alkalmazásával a megítélt marasztalási összeg arányához igazította a felperes 61%-os pernyertességét. A fellebbezésben hivatkozott Pp.83.§ (3) bekezdése a bíróság részére lehetőségként rögzíti a főszabálytól való eltérés opcióját, amelynek alkalmazását az elsőfokú bíróság mellőzte. A másodfokú bíróság ennek megváltoztatására azonban a felperes által előadottak alapján nem látott lehetőséget, ekörben jogszabálysértést ugyanis nem észlelt.

[69] A felek fellebbezése a fentiek okán sikerrel nem tudta támadni az elsőfokú ítéleti álláspontot, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét - az indoklásában foglalt kiegészítésekkel és pontosítással - a Kp. 109. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

[70] A fellebbezése alapján mindkét fél pervesztes lett, azonban az alperes fellebbezési ellenkérelmével felmerült perköltségre tekintettel a felperes a Kp. 35. § alapján alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése és 102. § (1) bekezdése, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet 7.§-ára figyelemmel, a 3.§ (1) bekezdés a) pontja alapján köteles a fellebbezéssel érintett pertárgyértékhez igazodó és a jogi képviselő által kifejtett munkával arányosan felszámított, a felperesi fellebbezéssel szemben pernyertes alperest megillető másodfokú perköltség megfizetésére; a sikertelen alperesi fellebbezéssel szemben a felperes perköltséget nem számított fel, ezért arról az ítéltábla nem rendelkezett.

[71] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdésében és 46. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű (296.144forint) alperesi fellebbezéssel érintett részilletéket az alperest az Itv. 5. § (1) bekezdés c) pont alapján megillető illetékmentesség alapján, míg a felperesi fellebbezés alapján az Itv. 46. § (1) bekezdése szerint meghatározott (18.840 forint) részilletéket a felperes teljes személyes illetékmentességét magába foglaló munkavállalói költségkedvezménye folytán a Pp. 102. § (1) és (6) bekezdéseire figyelemmel az állam viseli.

[72] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Kp. 99. § (1) bekezdése zárja ki.

Záró rész

Budapest, 2026. január 29.

dr. Drávecz Margit Gyöngyvér s.k.	dr. Stumpf-Rádai Ágota s.k.	dr. Tóth László s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró